

Zorgvuldigheid niet uit oog verliezen bij registreren gegevens aandeelhouders

Birgit Snijder-Kuipers

De wetgever is zeer actief als het gaat om het voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme. Om te voldoen aan de Vierde Witwasrichtlijn moet in Nederland per 26 juni aanstaande de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) gewijzigd zijn. Er wordt een register ingericht waarin de uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) — de grootaandeelhouders en degenen die de zeggenschap hebben — van rechtspersonen en andere juridische entiteiten moeten worden vermeld.

Elke rechtspersoon en juridische entiteit, zoals bijvoorbeeld een maatschap, wordt verplicht de UBO te registreren in het handelsregister. Als er geen UBO is, bijvoorbeeld als het aandelenbezit verspreid is onder een groot aantal aandeelhouders, dan moet de onderneming een hoger leidinggevende als UBO aanwijzen (de 'pseudo-UBO').

Voor ondernemers heeft dit tot gevolg dat een aantal persoonlijke gegevens van de UBO's openbaar worden. Dat lijkt in strijd met de privacy van die UBO's, een grondrecht dat is vastgelegd in het

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De European Data Protection Supervisor gaat ook die richting op in een recente opinie.

Een Franse wet regelde al eerder dat bepaalde ondernemingsgegevens openbaar moesten zijn. Het Constitutionele Hof in Frankrijk heeft in oktober 2016 deze verplichting ongrondwettelijk verklaard. Het recht op privacy gaat voor openbaarheid van gegevens in het kader van de strijd tegen fraude. De Franse wetgever handelde met deze wettelijke regeling disproportioneel. De wet verviel met onmiddellijke ingang.

De Europese en Nederlandse wetgevers kunnen zich beraden of, en zo ja hoe, de wetgeving aangepast kan worden om het recht op privacy te kunnen garanderen. Het ligt voor de hand inschrijvingsplicht en openbaarheid van gegevens te baseren op het risicoprofiel van een onderneming.

In het UBO-register wordt van alle ingeschreven ondernemingen opgenomen wie de UBO of de pseudo-UBO is. Dat is altijd een individu (geen rechtspersoon) die uiteindelijk de zeggenschap in de onderneming heeft.

Naast het UBO-register wordt nog een

Register zou alleen open moeten staan voor uitvoeren publieke taken en bestrijden fraude

ander register ingesteld, het centraal aandeelhoudersregister (CAR). Onlangs is een initiatiefwetsvoorstel ingediend om de overheid en notarissen beter en sneller toegang te geven tot noodzakelijke gegevens. In het CAR worden door notarissen notariële akten geregistreerd die betrekking hebben op aandelen van bv's en niet-genoteerde nv's in transacties zoals aandelenoverdracht, verpanding en uitgifte van nieuwe aandelen. Door die registratie worden gegevens over aandelen en aandeelhouders centraal geregistreerd en worden die gegevens beschikbaar. De initiatiefnemers noemen het CAR een noodzakelijke aanpassing van de registratie van aandelenbelangen aan de eisen van de moderne tijd.

Dit wetsvoorstel lijkt echter de privacy van ondernemers en aandeelhouders — en de geheimhoudingsplicht van de notaris — terzijde te schuiven nu wordt voorgesteld dit CAR open te stellen, niet alleen voor de overheid en notarissen maar ook voor andere WWFT-instellingen. Onduidelijk is nog voor welke andere WWFT-instellingen, maar het suggereert een veel bredere openbaarheid.

Het CAR kan feitelijk leiden tot volledige openbaarheid, want WWFT-instel-

lingen zijn een open groep personen en bedrijven waar iedereen zich vrijwillig bij aan kan sluiten. Een kwaadwillende noemt zich bijvoorbeeld autohandelaar (een niet-beschermd beroep) en kan daarmee misschien toegang krijgen tot het CAR.

Registratie van gegevens over aandelen en aandeelhouders kan bijdragen aan een efficiëntere ontsluiting van gegevens voor een goed werkend rechtsverkeer. Registratie moet wel onderscheiden worden van inzagerecht. Zorgvuldigheid is vereist als het gaat om de vraag wie toegang tot de gegevens uit het CAR zou moeten hebben. Het risico van misbruik van persoonlijke gegevens zou bij die keuze een rol moeten spelen.

Het CAR zou alleen toegankelijk moeten zijn voor notarissen en voor de overheid ter ondersteuning en uitvoering van publieke taken en het bestrijden van fraude en misbruik. Zo houden we ook de toenemende lastendruk voor het bedrijfsleven een beetje in bedwang.

Birgit Snijder-Kuipers is kandidaat-notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek en docent vakgroep privaatrecht en notarieel recht RUG.